

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 385/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., H., zastúpeného advokátkou JUDr. A. A., H., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. apríla 2013 doručená sťažnosť M. B., H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013 a žiada vydať tento nález:

„Základné právo M. B. na prerokovanie veci na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 2 (správne má byť z kontextu čl. 36 ods. 1, pozn.) Listiny základných práv a slobôd Krajským súdom Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP/114/2012 porušené bolo.

Rozsudok krajského súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP/114/2012 sa ruší.

Krajský súd Trnava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 269,58 EUR... advokátke JUDr. A. A... do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a jej príloh, sťažovateľ bol ako odporca účastníkom konania vedeného pred Okresným súdom Skalica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 P 66/2012, v ktorom sa A. B. (ďalej len „navrhovateľka“) domáhala proti sťažovateľovi určenia príspevku na výživu rozvedenej manželke. Navrhovateľka v návrhu doručenom okresnému súdu 2. apríla 2012 uviedla, že jej manželstvo so sťažovateľom bolo rozvedené rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 C 5/2011 zo 7. apríla 2011, ktorý vo výroku o rozvode manželstva nadobudol právoplatnosť 29. apríla 2011, nie je schopná sama sa živiť, pretože od roku 2009 je na materskej dovolenke, zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloleté dieťa, jej príjmom je iba rodičovský príspevok, rodinné prídavky (spolu 212,09 € mesačne) a výživné na maloleté dieťa maximálne 50 € mesačne. Uviedla, že jej mesačné výdavky predstavujú 279,98 €, nemá vlastný majetok a spoločný majetok nadobudnutý so sťažovateľom počas trvania manželstva nie je vypořadáný. Poukázala na to, že sťažovateľ nehradí okrem výživného na maloleté dieťa žiadne iné náklady.

Okresný súd vo veci vykonal dokazovanie na osobné a majetkové pomery účastníkov. Zistil, že navrhovateľka materskú dovolenku ukončila 30. júna 2012, od 1. júla 2012 je nezamestnaná a býva u rodičov. Maloletá E. od 1. septembra 2012 navštevuje materskú škôlku. Jediným príjmom navrhovateľky je rodičovský príspevok a rodinné prídavky spolu 212,09 € mesačne. Výživné na mal. E. zverenú do osobnej starostlivosti navrhovateľky bolo určené rozsudkom krajského súdu č. k. 41 Co 17/2011-212 z 5. marca 2012, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu sp. zn. 1 C 5/2011 zo 7. apríla 2011 v časti úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu, sumou 110 € mesačne. Sťažovateľ

je zamestnaný s priemerným mesačným príjmom 777,73 € netto. Pracuje ako vodič kamiónu, poberá stravné 143,73 € a iné príjmy nemá. Komunikácia medzi účastníkmi je labilná, nekomunikujú spolu, na Okresnom súde Senica je vedené konanie o výkon rozhodnutia o styku s mal. E., ako aj konanie o zmenu zverenia maloletého dieťaťa. Styk s dieťaťom prebieha aj za asistencie polície. Sťažovateľ sa v priebehu konania (okrem iného) bránil aj tým, že mu nikdy pred podaním návrhu na určenie príspevku na výživu rozvedenej manželky súdu nebola doručená navrhovateľkou predžalobná výzva s pokusom o mimosúdnu dohodu o príspevku na výživu. Navrhovateľka predložila súdu čestné vyhlásenie JUDr. J. P., jej vtedajšieho právneho zástupcu, o tom, že takáto výzva – návrh na mimosúdne riešenie príspevku na výživu rozvedenej manželky – bola sťažovateľovi JUDr. P. zaslaná v októbri 2011.

Okresný súd rozsudkom č. k. 6 P 66/2012-74 z 26. septembra 2012 zaviazal sťažovateľa prispievať navrhovateľke na výživu za obdobie od 2. apríla 2012 do 1. júla 2012 sumou 50 € mesačne. Nedoplatok na príspevku v celkovej výške 149,94 € povolil sťažovateľovi zaplatiť v splátkach, v prevyšujúcej časti návrh navrhovateľky zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že návrhu navrhovateľky vyhovel iba čiastočne, a to vo vzťahu k obdobiu od podania návrhu do dňa ukončenia jej materskej dovolenky, keďže mal za preukázané, že v tom čase sa navrhovateľka nebola schopná sama živiť z dôvodu osobnej starostlivosti o maloleté dieťa. Vo vzťahu k obdobiu od 2. júla 2012 žalobu okresný súd zamietol, pretože navrhovateľka nadobudla schopnosť sama sa živiť, je síce nezamestnaná, ale evidovaná ako uchádzačka o zamestnanie, a s ohľadom na jej vek a zdravotný stav je v jej schopnostiach a možnostiach sa zamestnať. S ohľadom na príjmové a majetkové pomery účastníkov, ktoré v odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd podrobne rozviedol, určil výšku príspevku sumou 50 € mesačne. V závere odôvodnenia svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že zákonná úprava vždy preferuje dohodu bývalých manželov (jej forma nie je zákonom určená), pokiaľ však k nej nedôjde, rozsah príspevku autoritatívne určí rozhodnutie súdu. Vzhľadom na to, že medzi účastníkmi nedošlo pred rozhodnutím súdu k dohode o určení príspevku na výživu, jeho rozsah určil okresný súd.

Proti rozsudku okresného súdu v jeho vyhovujúcej časti podal odvolanie sťažovateľ. V odvolaní poukázal na to, že podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 120/2010 pred podaním návrhu na priznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela musí navrhovateľ bývalého manžela požiadať o príspevok, resp. pokúsiť sa uzatvoriť dohodu o poskytovaní príspevku, inak ide o predčasný návrh. Sťažovateľ uviedol, že nikdy nebol písomne ani ústne pred podaním návrhu navrhovateľky ňou alebo jej právnym zástupcom takto oslovený. Ani navrhovateľka k svojmu návrhu na začatie konania žiadnu takúto výzvu nepriložila. Až po tom, čo túto skutočnosť sťažovateľ namietal, uviedla, že jej predchádzajúci právny zástupca sťažovateľa písomne na platenie príspevku vyzval. JUDr. P. bol však splnomocnený na zastupovanie navrhovateľky splnomocnením z 11. októbra 2012, v ten deň bol spísaný aj návrh na začatie konania (ktorý bol doručený okresnému súdu 2. apríla 2012), ale údajný návrh JUDr. P. na uzatvorenie dohody so sťažovateľom mal byť už z 2. októbra 2011; teda ešte v čase, keď nemal ani udelenú plnú moc navrhovateľkou. Ďalej sťažovateľ v odvolaní argumentoval tým, že okresný súd nevzal do úvahy, že navrhovateľka sa voči nemu správa v rozpore s dobrými mravmi, bráni jeho stretávaniu sa s maloletým dieťaťom. Okresný súd nevzal do úvahy ani to, že dôvodom rozvratu manželstva bolo sústavné opúšťanie domácnosti navrhovateľkou. S ohľadom na tieto okolnosti je priznanie príspevku na výživu rozvedenej manželky navrhovateľke v rozpore s dobrými mravmi, avšak okresný súd ustanovenie § 75 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) neaplikoval. Sťažovateľ navrhol odvolaciemu súdu rozsudok okresného súdu zmeniť a žalobu zamietnuť, alternatívne rozsudok zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd rozsudkom č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013 rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti potvrdil ako vecne správny. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa, podľa ktorej je návrh predčasný, vychádzal z toho, že odporca zjavne s podaným návrhom nesúhlasil, príspevok navrhovateľke nebol ochotný poskytovať, zákon nepredpisuje formu, akou má byť povinný manžel vyzvaný na platenie príspevku a nespája s ňou žiadne právne následky. Preto ani s ohľadom na znenie § 72 ods. 2 zákona o rodine nemožno návrh navrhovateľky považovať za predčasne podaný. Ani rozhodnutie

ústavného súdu, na ktoré poukázal sťažovateľ vo svojom odvolaní, neriešilo túto otázku v merite veci, ústavný súd sa jej dotkol len okrajovo.

Sťažnosť doručenu ústavnému súdu na porušenie čl. 36 ods. 1 listiny rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013 odôvodnil sťažovateľ tým, že okresný súd ani krajský súd pri svojom rozhodovaní nerešpektovali nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010. Nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu má vždy za následok aj porušenie práva na fair proces (I. ÚS 343/2010). Celé súdne konanie bolo vedené v rozpore s princípom spravodlivosti. Návrh na učenie príspevku na výživu rozvedenej manželky podala navrhovateľka predčasne, keďže sťažovateľa nikdy pred jeho podaním neoslovila s návrhom na uzatvorenie dohody a nikdy ho nevyzvala na dobrovoľné plnenie príspevku (list JUDr. P. z 2. októbra 2011 nebol sťažovateľovi nikdy doručený a ani doručený byť nemohol, pretože JUDr. P. prevzal zastupovanie navrhovateľky až 11. októbra 2011). Ako pritom vyplýva z nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010, pokus o dohodu pred podaním návrhu na určenie príspevku na výživu rozvedenej manželky na súde je hmotnoprávnou podmienkou podľa § 72 ods. 2 zákona o rodine, ktorej nesplnenie má za následok zamietnutie návrhu (ide o návrh predčasný). Krajský súd sa s touto argumentáciou vysporiadal iba uvedením názoru, podľa ktorého zákon nepredpisuje žiadnu formu dohody, s nesplnením si tejto povinnosti nespája žiadne následky a tiež nie je v ustanovení § 72 ods. 2 zákona o rodine uvedené, že takýto úkon musí byť urobený pred podaním návrhu. Tento názor s poukazom na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010 neobstojí. Úvaha o tom, že sťažovateľ by s návrhom dohody s ohľadom na jeho procesný postoj v konaní zjavne nesúhlasil, je irelevantná.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola

vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1

listiny, ku ktorému malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013 jednak v dôsledku toho, že krajský súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, a jednak z dôvodu, že rozhodnutie založil na takej aplikácii § 72 ods. 2 zákona o rodine, ktorá popiera jeho účel a zmysel a je v rozpore s právnym názorom vysloveným v náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010.

Krajský súd rozsudok č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013 odôvodnil takto:

„Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, potrebnom na vyhlásenie rozsudku, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvého stupňa obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku, pričom v podrobnostiach na ne odkazuje (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Správnym bol postup súdu prvého stupňa, keď určil príspevok na výživu rozvedenej manželky za obdobie od 2. 4. 2012 do 1. 7. 2012 v sume 50 eur mesačne, v dôsledku čoho vznikol na tomto príspevku odporcovi nedoplatok vo výške 149,94 eur a vo zvyšku návrh zamietol. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že takto určený príspevok je primeraný odôvodneným potrebám navrhovateľky, ako aj schopnostiam a možnostiam odporcu. K namietaným skutočnostiam v odvolaní odvolací súd udáva, pokiaľ sa týka dobrých mravov, tak odvolací súd má za to, že z rozvodového rozsudku nevyplýva, že by navrhovateľka svojim správaním zapríčinila rozvrat manželstva. Príspevok žiadala v čase, keď bola na materskej dovolenke, tento jej bol určený za obdobie, keď mala príjem 194 eur mesačne, nemala možnosť zabezpečiť si iný príjem v dôsledku starostlivosti o dieťa. Príspevok bol určený len v trvaní troch mesiacov a sumu 194 eur možno považovať za nedostatočnú na uspokojenie všetkých odôvodnených základných nevyhnutých potrieb navrhovateľky. Tieto skutočnosti určite nie sú skutočnosti, ktoré by bolo možné považovať za skutočnosti v rozpore s dobrými mravmi pri určení príspevku na výživu rozvedenej manželky. Samotná skutonosť, že navrhovateľka bráni odporcovi v styku s maloletou dcérou, ktorá je však na báze tvrdení odporcom, nemôže byť považovaná v tomto konaní za

rozpor s dobrými mravmi a mať za následok neurčenie príspevku. V ďalšej namietanej skutočnosti, že navrhovateľka podala návrh predčasne, odvolací súd uvádza, že s týmto názorom sa nestotožňuje. Odvolací súd má za to, že zo znenia ust. § 72 ods. 2 Zákona o rodine vyplýva, že ak sa bývalí manželia nedohodnú, určí rozsah príspevku na výživu na návrh niektorého z nich súd. Zákon tu však nepredpisuje žiadnu formu dohody, s nesplnením si tejto povinnosti nespája žiadne následky, takže môže byť uvedený úkon urobený aj ústne a tiež nie je uvedené, že musí byť pred podaním návrhu. Zákon totiž uvádza, že ak sa nedohodnú určí príspevok súd, neuvádza, že ak sa nedohodnú tak sa môže podať návrh. Z celého konania pred súdom prvého stupňa, už z prvého vyjadrenia odporcu vyplynul jednoznačný nesúhlas odporcu s návrhom, takže tento s určením príspevku na výživu navrhovateľky nesúhlasil, nie je ochotný na jej výživu prispievať vôbec, takže za výzvu na určenie príspevku na výživu možno považovať aj návrh na začatie konania. Odporca nesúhlasí s určením, o čom svedčí aj skutočnosť, že voči vyhovujúcej časti rozsudku sa odvolal. Za takéhoto skutkového stavu odvolací súd nepovažoval návrh navrhovateľky za predčasne podaný, keď počas celého konania bolo jednoznačné, že sa účastníci nedohodli a nedohodnú. Odvolací súd tu má však najmä za to, že zákon nepredpisuje formu, akou má byť povinná osoba vyzvaná a tiež s touto nespája žiadne dôsledky, preto aj napriek rozhodnutiu Ústavného súdu SR, na ktoré poukazuje odporca vo svojom odvolaní, nepovažoval návrh navrhovateľky podaný za predčasne, pričom Ústavný súd neriešil vo svojom rozhodnutí v merite veci uvedenú skutočnosť, túto uviedol len okrajovo.

Vzhľadom k všetkým vyššie uvedeným skutočnostiam preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti určenia príspevku v súvisiacej časti náhrady trov prvostupňového konania považoval za vecne správny, preto ho podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.“

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať

odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľa neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ v odvolaní nastolil. Krajský súd reagoval na tvrdenie sťažovateľa o rozpore priznania príspevku s dobrými mravmi, ako aj na tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého návrh navrhovateľky bol podaný predčasne, ako aj na obsah sťažovateľom uvedeného nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010. Krajský súd neponechal teda bez povšimnutia žiadny z odvolacích argumentov sťažovateľa, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovateľ vo vzťahu k rozsudku krajského súdu však ďalej tvrdil, že tento je založený na takom výklade a aplikácii § 72 ods. 2 zákona o rodine, ktorý nezodpovedá jeho účelu a zmyslu, je ústavne nekonformný a je navyše v rozpore s právnym názorom vysloveným ústavným súdom v náleze č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

S ohľadom na uvedené sa preto ústavný súd ďalej zaoberal aj argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej krajský súd svojím rozhodnutím poprel účel, zmysel a princípy výkladu právnych predpisov v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami, keď dospel k záveru, že v zmysle § 72 ods. 2 zákona o rodine nejde o návrh predčasný, ak jeho doručeniu súdu nepredchádzal preukázaný pokus navrhovateľky vyriešiť so sťažovateľom mimosúdne.

Podľa § 72 ods. 1 zákona o rodine rozvedený manžel, ktorý nie je schopný sám sa živiť, môže žiadať od bývalého manžela, aby mu prispieval na primeranú výživu podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov.

Podľa § 72 ods. 2 zákona o rodine ak sa bývalí manželia nedohodnú, určí rozsah príspevku na výživu na návrh niektorého z nich súd. Prihliadne pritom aj na príčiny, ktoré viedli k rozvratu vzťahov medzi manželmi.

Podľa § 72 ods. 3 zákona o rodine príspevok na výživu rozvedeného manžela možno priznať najdlhšie na dobu piatich rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o rozvode. Súd môže výnimočne túto dobu predĺžiť, ak rozvedený manžel, ktorému súd príspevok priznal, nie je z objektívnych dôvodov schopný sám sa živiť ani po uplynutí tejto doby, najmä ak ide o toho manžela, ktorému bolo v konaní o rozvod manželstva zverené do osobnej starostlivosti dieťa s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom, alebo o manžela, ktorý má sám dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci sústavnú opateru.

Podľa názoru ústavného súdu argumenty sťažovateľa neobstoja.

Účelom a zmyslom právnej úpravy inštitútu príspevku na výživu rozvedeného manžela je ustanoviť povinnosť bývalého manžela prispievať rozvedenému manželovi, ktorý nie je schopný sám sa živiť na primeranú výživu, a to vo výške podľa jeho schopností, možností a majetkových pomerov.

Ustanovenie § 72 ods. 1 zákona o rodine je formulované tak, že dáva bývalému manželovi právo žiadať poskytovanie takéhoto príspevku od rozvedeného manžela. V prípade, ak bývalý manžel príspevok neposkytuje dobrovoľne po tom, čo ho rozvedený manžel, ktorý nie je schopný sám sa živiť, o poskytovanie príspevku žiada, alebo ho neposkytuje vo výške zodpovedajúcej zákonným kritériám, určí jeho rozsah na návrh niektorého z nich súd. Konanie o príspevku na výživu rozvedeného manžela nemožno začať z úradnej moci, jeho začatie je podmienené podaním návrhu na jeho určenie rozvedeným manželom. Príspevok na výživu rozvedeného manžela možno priznať iba odo dňa začatia súdneho konania (§ 77 ods. 1 druhej vety zákona o rodine).

Pri rozhodovaní o návrhu rozvedeného manžela súd zisťuje, či dôvody na jeho priznanie existujú od času podania návrhu na začatie konania, prípadne či medzičasom do dňa jeho rozhodovania nezanikli.

Pokiaľ ustanovenie § 72 ods. 2 zákona o rodine uvádza, že rozsah príspevku na výživu rozvedeného manžela určuje súd v prípade, ak sa bývalí manželia na poskytovaní príspevku nedohodli, otázka, či k takejto dohode došlo alebo nie, sa posudzuje ku dňu podania návrhu na začatie konania. Pokiaľ rozvedený manžel doručil súdu návrh na určenie rozsahu príspevku a bývalý manžel v tomto čase príspevok neposkytuje alebo tento poskytuje v nižšej výške, než akú žiada rozvedený manžel v návrhu, je úplne zrejmé, že bývalí manželia sa na rozsahu príspevku nedohodli. V takom prípade je povinnosťou súdu rozsah príspevku určiť rozhodnutím, a to aj v prípade, ak podaniu návrhu na začatie konania nepredchádzala výzva bývalému manželovi na poskytovanie príspevku.

Pretože ustanovenie § 72 ods. 2 zákona o rodine takýmto spôsobom aplikovali okresný súd i krajský súd, je zrejmé, že pri jeho aplikácii nevybočili z ústavného rámca jeho výkladu a nevykladali dané ustanovenie v rozpore s jeho účelom a zmyslom.

Pokiaľ sťažovateľ poukazoval na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010 a v tomto kontexte i na to, že nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu má vždy za následok aj porušenie práva na fair proces v konaní, ako to vyplýva z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 343/2010 z 27. apríla 2011, ústavný súd zdôrazňuje, že právny názor vyslovený v náleze sp. zn. I. ÚS 343/2010 z 27. apríla 2011 (ako to vyplýva aj z jeho odôvodnenia) sa vzťahuje primárne na nerešpektovanie nálezu ústavného súdu v konaní pred všeobecným súdom, v nadväznosti na ktoré bol nález vydaný. Vo vzťahu k obsahu odôvodnenia nálezu č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010 považuje ústavný súd za potrebné uviesť, obdobne ako to urobil vo veci sťažovateľa i krajský súd v rozsudku č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013, že otázku predčasnosti návrhu na určenie príspevku na výživu rozvedeného manžela v tejto veci ústavný súd riešil iba marginálne, keď predmetom jeho rozhodovania boli predovšetkým iné otázky. Ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 120/2010-27 z 12. mája 2010 časť odôvodnenia venovanú otázke predčasnosti návrhu sám uviedol tým, že sa touto otázkou zaoberá nad rámec odôvodnenia svojho rozhodnutia, a bližšie svoje úvahy potom ani nerozvil.

Ako vyplýva z uvedeného, v prípade sťažovateľa teda nešlo o prípad, v ktorom by krajský súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti. V tomto prípade od krajského súdu ani účel zákona, ani história jeho vzniku, ani systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov nevyžadovali zaujatie odlišného záveru. Krajský súd našiel interpretáciou abstraktných noriem konkrétne právo, rešpektujúc ústavné zásady.

Keďže krajský súd svoje rozhodnutie založil na takom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov, ktorý nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení, sťažnosť sťažovateľa neobstojí.

Iba to, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jeho sťažnosti.

Za tejto situácie považuje ústavný súd za vylúčené, aby rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 114/2012-98 z 13. marca 2013 mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2013